

DREPTUL

LEGISLAȚIUNE—DOCTRINA—JURISPRUDENȚA—ECONOMIE POLITICĂ

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ SUB CONDUCEREA D-lor

C. G. DISSESCU

V. ATHANASOVICI, PAUL NEGULESCU, DEM. NEGULESCU, ALEX. CERBAN, G. MEITANI,
N. POLIZU-MICȘUNEȘTI, C. HAGI-THEODORAKY

SILIU RĂDULESCU
SECRETAR DE REDACȚIE

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA
3, STRADELA SF. SPIRIDON, 3

B. P. RĂDULESCU
REDACTOR-ADMINISTRATOR

Iulia George.—*Dreptul de contestațiune la executarea deciziunilor Camerilor arbitrale față de caracterul legii Burselor.*

Gr. Pherekyde.—*Discursul ținut cu ocazia recepției profesorului Ceseze Vivante în Palatul de Justiție.*

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ. — *Inalția Curte de Casație și Justiție, secția III.*—Patentă.—Societate în nume colectiv.—Coasociați.

Curtea de Apel Iași, secția II.—Succesiune.—Văduvă.—Alimente.—Venitul Dotei.—Dreptul de opțiune.—Rezervă. (Emil Emandi și alții cu Elena C. Emandi).

Trib. Ilfov, secția II com.—Cambie.—Obligație semnată de un minor.—Efecte. (Oscar Suter cu Armand Popper).

Dreptul de contestațiune la executarea deciziunilor Camerelor Arbitrale față de caracterul legii Burselor.

Tranzacțiunile încheiate prin mijlocirea Burselor au luat în ultimul timp un mare avânt. Origina acestui fenomen trebuie căutată în înlocuirea, de către legiuitorul din 1904 și 1913, a concepției bursei monopolizatoare, copiată din Franța, cu aceea a bursei libere, care corespunde mai bine rostului acestei instituțiuni și necesităților pentru care a fost creiată.

Astfel, Bursa a devenit locul unde ofertantul are siguranța că va găsi un cumpărător al produselor sale și invers, unde schimbul efectelor publice se face cu înlesnire și unde mulțimea și varietatea operațiunilor fac ca prețurile stipulate să permită determinarea cursului mărfurilor și valorilor, ¹⁾ ceeace este de un imens folos, pentru că fixează criteriul de prudență și siguranță atât pentru cumpărător, cât și pentru producător.

La noi, în deosebi, unde înaintea războiului nu se prea cunoștea printre operațiunile de bursă de cât schimbul de cereale, acum, după războiul care ne-a dat întregirea politică, cu toate avantajile economice ce decurg din bogăția solului și din industria înfloritoare a teritoriilor alipite, aceste operațiuni au căpătat

o varietate mai mare, și prin acesta, au devenit mai numeroase și diferendele ivite cu prilejul executării lor.

Așa fiind, legea Burselor merită a fixa o deosebită atențiune, cu atât mai mult cu cât nu există asupra ei, în afară de jurisprudența Inaltei Curți de Casație, inedită și aceia, nici un comentariu, nici o lucrare de doctrină, care să ajute la interpretarea și aplicarea ei.

Poate acesta este unul din motivele numeroaselor critici, ce se aduc jurisdicțiunii Camerelor Arbitrale și de Conciliațiune, care și află sorgintea soluțiunilor lor în legea mută, în uzurile consfințite de dânsa și în bunul simț al judecătorilor.

De aceea, credem interesant și util a ne ocupa de una din dificultățile care se ivesc cu prilejul executării hotărârilor date asupra diferendelor de bursă și anume, dacă și în ce condițiuni se poate exercita dreptul de contestațiune de către părțile litigante.

Dar înainte de a examina chestiunea, vom face o incursiune în domeniul legii Burselor, pentru a-i fixa principiile și spiritul.

La noi, deși bursele de comerț au o dată relativ recentă—afară numai dacă nu voim să căutăm origina lor în vechile bălciuri,—dispozițiunile privitoare la organizarea și funcționarea lor, ca și acelea referitoare la jurisdicțiunea Camerelor de arbitrii, nu sunt prevăzute de codicele de comerț, ca în Franța, Italia, Germania, etc.; o lege specială din 1904, modificată în 1913, 1918, 1921, reglementează materia operațiunilor de bursă.

Legiuitorul nostru, în primul rând, a pus principiul autonomiei corporațiunii bursei, dându-i dreptul de a-și crea regulamente de conducere, apoi, pornind dela ideea că bursa trebuie să fie un corp de breaslă, el a încredințat conducerea ei unui comitet de comercianți, industriași și agricultori, cari au și capacitatea și experiența necesară în transacțiunile ce se încheie acolo.

Nefînțelegerile izvorâte din diferitele operațiuni între părțile contractante se judecă de egali, cu garanția

1) Lyon-Caen et Renault, Tr. de dr. comm. t. IV, p. 581-582.

și siguranța pentru dănsule, că celeritatea operațiilor, care stă la baza actelor de comerț, nu va fi încălțată de formele multiple și greoaie ale dreptului comun.

Ca criteriu de rezolvare a litigiilor, legea dă indicațiuni sumare, punând judecătorilor îndatorirea de a aplica uzurile de comerț, pe care le investește astfel cu putere de lege și căroră, prin art. 56 care prevede că „judecata se va urma conform legii și regulamentului asupra bursei, conform uzului și legilor comerciale“, legiuitorul le acordă cel puțin aceiaș tãrie ca și regulilor codului de comerț și ale codului civil, care se aplică acolo unde codul de comerț tace.

Acest principiu foarte important pentru rezolvarea litigiilor, deși pare curios față cu caracterul uzului de „*adjuvant al dreptului*“, cum îl numește d-l C. C. Arion ¹⁾ este totuși explicabil prin rațiunea de a fi a Camerelor Arbitrale și a operațiunilor tratate în bursă.

În adevăr, rar se întâmplă la bursă transacțiuni care să fie contrarii uzurilor, asemenea convențiunii între părți, tocmai pentru că s'ar abate dela regulile uzuale, ar complica operațiunile și la bursă nu e timp de pierdut în complicațiuni ²⁾.

Prin urmare, când legiuitorul obligă pe judecătorii cari rezolvă litigiile isvorâte din aceste operațiuni, să aplice uzurile paralel cu regulile codului de comerț și ale codului civil, o face pătruns de logica realității faptelor.

Pe dealtă parte, judecătorii—ei înșiși comercianți sau industriași,—neavând caracterul permanenței judecătorilor obișnuiți, nu pot fi ținuți să cunoască de cât regulile uzuale ale piețelor sau porturilor unde funcționează și oarecare principii fundamentale ale dreptului pozitiv care sunt de ordine publică.

Chestiunea aplicării uzurilor cu putere de lege este de mare interes. „În adevăr, zice d-l C. C. Arion, când „uzul se aplică cu putere de lege, violarea regulilor edictate de dănsul poate da loc la un recurs înaintea Curții de Casație. Nici o deosebire nu trebuie în mod logic să fie făcută între dispozițiunile edictate de lege și acele edictate de uz, și unele au aceiaș putere legală. Pe cât timp, când uzul servă numai ca regulă de interpretare, violarea lui nu poate da loc la casare. Judecătorul de fond interpretează convențiunea cu o deplină suveranitate, care scapă controlului Curții de Casație.“ ³⁾

Ca o consecință a principiului celerității operațiunilor, legiuitorul pune principiul celerității judecării diferendelor isvorâte dintr'ânsele.

Numeroase dispozițiuni relative la împăcarea, la chemarea părților, la modul desbaterilor și la darea deciziunilor învederează acest caracter de urgență.

Cu deosebire procedura e foarte simplificată. Judecata se face după pledoarii sumare și memorii scrise, termenul de pronunțare a hotărârei nu poate trece peste 48 de ore, redactarea hotărârilor peste cinci zile, dreptul de recurs peste 10 zile. Nu există nici opoziție, nici apel.

La Bursa din Berlin acest caracter de urgență e dus atât de departe, în cât memoriile scrise sunt excluse, reprezentarea părților prin avocați e interzisă, iar ca mod de probațiune sunt martorii imediat disponibili și titlurile, alt mod juridic de probă nu există ¹⁾

Cu aceste principii fundamentale ale legii, Burselor să trecem la examinarea problemei ce ne propusesem.

Ziceam că din punct de vedere practic e interesant a vedea dacă, după aceste principii ale legii, există drept de contestațiune pentru părți și în ce condițiuni se exercită acest drept.

Art. 56, în ultimul său aliniat prevede că, atunci când prin executarea deciziunii Camerii de Arbitrii, se vatămă interese ale terțelor persoane, contestațiunile ce acestea vor face se judecă de instanțele ordinare, conform dreptului comun.

Prin urmare, dreptul de contestațiune al terților vatămați e indubitabil exprimat prin textul de mai sus. Instanțele ordinare devin în acest caz competente și procedura de urmat este aceea prescrisă de codul de procedură civilă.

Ce se va întâmpla în cazul când nu e vorba de o vătămare a terțelor persoane, ci de o vătămare adusă uneia din părți, prin executarea unei deciziuni vițiată sub raportul formelor de procedură? Va avea dreptul impricinatul interesat să se plângă pentru violarea dreptului său de apărare, pe calea contestațiunii?

S'au, când dispozitivul hotărârei e neclar, când întinderea lui e neprecizată, ori când aplicațiunea lui întâmpină în practică dificultăți insurmonabile, putea-va partea care are interes să ceară pe calea contestațiunii, ca instanța să-și precizeze soluțiunea și s'o facă aplicabilă?

Și în caz afirmativ, care e caracterul acestei contestațiuni și care e instanța competentă s'o judece?

a) Două sisteme se pot oferi în privința dreptului părților litigante de a obține pe calea contestațiunii anularea deciziunii Camerii de Arbitrii.

Primul sistem, după care legea burselor fiind o lege specială cu dispozițiuni de strictă aplicațiune și derogatorii dela dreptul comun, în ceea ce privește căile de atac, nu se poate concepe existența dreptului

1) C. C. Arion. Elemente de drept comercial No. 24 p. 45

2) C. Cossak. Tr. de dr. comm. trad. par Léon Mis, 1905 Paris, V. Giard et E. Brière, édit.

3) C. C. Arion, op. cit.

1) C. Cossak, op. cit.

de contestațiune de cât pentru persoanele vizate în art. 56 ultimul aliniat.

Dacă legiuitorul ar fi voit să acorde acest drept fără nici o rezervă, s'ar fi exprimat formal în acest sens, precizând că *contestațiunile la executare se vor judeca conform regulilor de procedură civilă*; atunci n'ar mai fi fost nici o îndoială asupra chestiunii.

În adevăr, din expunerea de mai sus a principiilor care au călăuzit pe legiuitor la edictarea legii burselor, se învederează, fără posibilitate de controversă, caracterul sumar al procedurii desbaterilor urmate înaintea Camerelor Arbitrale.

Camerele Arbitrale sunt niște instanțe excepționale, legea lor organică e o lege excepțională, iar căile de atac în contra deciziunilor pronunțate de ele se reduc numai la recursul înaintea Curții de Casație.

Ar rezulta, prin urmare, după acest sistem adoptat adesea de instanțele de fond, că părțile n'au alt mijloc de a sfărâma o hotărâre a Camerii de arbitrii, pătată de vicii de procedură sau de neprecizie a soluțiunii, de cât aceia a recursului în casațiune.

După un al doilea sistem, care ni-se pare întemeiat, dreptul de contestațiune există și pentru părți ca și pentru terții vătămați.

E adevărat că art. 56 ult. aliniat nu vorbește nimic despre acest drept al părților.

Dar e tot așa de adevărat că vechiul art. 58, care în urma modificărilor din 1913 a devenit art. 56, prevedea formal că „în contra sentințelor pronunțate, nu se va putea face nici opoziție, nici apel, nici contestație; ele se vor putea ataca numai cu recurs înaintea Curții de apel în circumscripția căreia se găsește bursa. Curtea va judeca ca instanță de recurs și va casa numai pentru violare de lege sau abuz de putere, Curtea de apel, admitând recursul, judecă apoi afacerea în fond“.

Deosebirea deci între textul vechi și cel nou e fundamentală și edificatoare. Acela suprima dreptul de contestațiune în mod expres. Controversa în sistemul vechiului text nu era posibilă.

Ce e făcut legiuitorul din 1913? A abandonat pe deoparte prohibițiunea dreptului de contestațiune, care constituia o nedreptate față de terții, iar pedealta ideia recursului îndreptat la Curtea de apel, ocolind astfel aceleași justificate critici ce s'au adus legiuitorului din 1907 care, prin art. 106 al legii judecătoriilor de ocoale, a făcut din Tribunalele de județ tot atâtea Curți de Casație, chemate a judeca recursurile în contra cărților de judecată pronunțate în ultim resort.

Și atunci, în art. 56 a înscris dreptul de contestație pentru terții vătămați, iar în art. 54 dreptul de recurs fără rezervă, înaintea Inaltei Curți de Casație.

Dacă ar fi să ne mărginim la o interpretare literală a textului, am putea zice, în adevăr, să părțile n'au drept de a contesta executarea deciziunilor camerilor de arbitrii în certe condițiuni, pentru motivul că legea nu li-l acordă.

Dar legea nici nu-l oprește formal și atânci ceea ce legea nu oprește este permis.

În interpretarea unui text de lege va trebui să ne călăuzim în prim loc de spiritul care predomină ansamblul dispozițiunilor ei și care constituie partea organică, vie, a literii rigide și moarte.

Dreptul nu e legea, legea este adevăritarea scrisă a unui fragment al dreptului și când facem operă de interpretare, va trebui să punem legea în funcțiune de drept, prin acea metodă de generalizare, care ne conduce la mânăuirea fenomenelor juridice cu aceeași înlesnire, cu care astronomul siăpânește, prin tehnica științei sale, fenomenele cerești.

De aceea ziceam că nu interpretarea exegetică, literală, care a dispărut odată cu *Malleville și Delvincourt*, primii comentatori ai codului civil, ne poate conduce la rezolvarea dificultății noastre juridice.

În adevăr, art. 51 din legea burselor prevede că procedura de chemare a părților se va îndeplini prin corpul portăreilor, iar art. 54 corespunzător, din vechea lege, prescria că citarea se va face pe cale administrativă sau prin personalul bursei.

Art. 56 dă executarea acelor părți din deciziune, care nu ar intra în atribuțiunile mijlocitorilor oficiali, Corpului de portărei. Art. 57 indică aceiași cale pentru împlinirea sumelor rezultate din cheltuelile de judecată, de executare sau daune, iar actele de executare nu vor fi dispensate de timbru, care va fi același ca și pentru sentințele ordinare.

Ceva mai mult, când legea, prin art. 54, derogă dela principiul celor două grade de jurisdicțiune și acordă numai dreptul de recurs, pe care-l reglementează în privința termenelor, nu și a motivelor cum face vechiul text, înțelege o suprima numai căile obișnuite de reformare și retractare, care singure pot să zădărnicească executarea operațiunilor.

Din combinarea acestor texte, ne putem ridica la regula principială că, oricât de urgentă și sumară ar fi procedura urmată înaintea Camerelor Arbitrale, regulile relative la dreptul de apărare rămân acelea consacrate de procedura civilă, cum de altfel tot acestea se aplică și la Bursa din Berlin, unde am văzut că celeritatea desbaterilor e mult mai mare de cât în legea noastră.

În acest sens s'a pronunțat și Inalta Curte de Casație, printr'o remarcabilă deciziune, ¹⁾ admitând înaintea Camerei de Arbitrii *ancheta în futurum*,

1) Cas. III dec. No. 562 din 21 Iunie 1921.

pe considerațiunea că instanța arbitrală este privită de legiuitor ca având drepturile și atribuțiunile oricărei instanțe judecătorești de fond și prin urmare de a ordona, în sfera competenței sale orice constatări necesare rezolvirii diferendelor; că, în ceea ce privește acest principiu aplicabil instanțelor ordinare, el nefiind restrâns prin vr'o dispoziție a legii speciale pentru bursele de Comerț, rămâne în vigoare după dreptul comun.

Iată cum trebuie înțeles caracterul de urgență al legii burselor.

În fine, am mai putea aduce un argument de analogie. Legea Curții de Casație e tot o lege specială care nu prevede dreptul de contestație, și cu toate acestea Înalta Curte a admis în mod constant acest drept ¹⁾.

b) Care e caracterul contestațiunii la executarea hotărârilor Camerei Arbitrale?

Art. 56 prevede dreptul terților vătămați de a contesta deciziunea Camerei de arbitrii, adresându-se instanțelor ordinare.

Din principiul pus de art. 399 pr. civ. reese că o hotărâre poate fi contestată atât de terțele persoane cât și de părți.

Art. 400 din acelaș cod face o distincțiune foarte importantă între contestațiunile care poartă asupra validității titlului executor și acelea care privesc urmărirea însăși.

Iar art. 737 pr. civ. arată, că motivele de ordine publică pot fi propuse direct în Casație, dacă examinarea lor nu cere o verificare a elementelor de fapt.

Din combinarea acestor texte de lege și a principiilor generale de drept referitoare la relativitatea hotărârilor judecătorești și la forța lor probantă față de părți, se învederează următoarele:

1) Că, în sistemul legii burselor, terții nu se pot plânge pe calea contestațiunii, de cât asupra urmării însăși. În privința validității titlului executor ori a întinderii, înțelesului sau aplicării dispozitivului, contestațiunea lor nu este admisibilă, deoarece dânșii, nefiind legați prin raporturi juridice decurgând din operațiuni de bursă, instanța arbitrală, către care ar trebui îndreptată acea contestațiune, nu poate depăși competența sa strict limitată prin art. 47.

Aceasta e dealtfel și rațiunea pentru care legiuitorul prin ultimul aliniat al art. 56, trimite pe terți înaintea instanțelor de drept comun. Pe dealtă parte, Tribunalul executând pe cale de comisiune rogatorie o hotărâre ce nu-i aparține, nu se poate sesiza cu judecarea unei contestațiuni referitoare la validitatea acelei hotărâri ²⁾.

Terțul contestator, pe baza excepțiunii de relativitate, *res inter alios*, ce va opune hotărârei, va fi obligat a face dovada prejudiciului real ce i se aduce prin executarea hotărârei, invocând mijloace de fond care în realitate nu sunt de cât mijloace de apărare

Astfel caracterul contestațiunii sale va fi acela al unei *căi ordinare de atac*.

2) Că părțile, pentru argumentul contrariu celui expus mai sus, nu pot contesta urmărirea însăși înaintea Camerei arbitrale. Dacă contestațiunea poartă însă asupra validității hotărârei executorii, cum și asupra înțelesului, întinderii și aplicațiunii dispozitivului, ea va trebui îndreptată, după regula stabilită în art. 400 pr. civ., la instanța care a dat acea hotărâre, singura în măsură să interpreteze motivele și dispozitivul hotărârei, precum și dacă bine sau rău a *investit-o cu titlul executor* ¹⁾.

Prin urmare, în cazul nostru, Camera de Arbitrii e singura instanță chemată să se pronunțe asupra unei contestațiuni care privește hotărârea sa.

În acest sens a hotărât și instanța noastră supremă stabilind, printr'o deciziune recentă, că «potrivit art. 400 pr. civ. contestațiunile privitoare la validitatea hotărârilor executorii sunt de competența exclusivă a instanțelor care le-a pronunțat; că dar, în speță, Camera Arbitrală era singura instanță competentă, și datoare să se pronunțe asupra chestiunii ce «forma obiectul contestațiunii adusă înaintea sa» ²⁾.

Partea contestatoare, nu va putea invoca motive de fond, căci, în acest caz, instanța chemată a le cerceta, ar viola principiul autorității lucrului judecat prin hotărârea contestată; contestațiunea sa, deci, neputând fi sprijinită de cât pe vițiile de formă ale titlului sau pe lipsa de claritate a dispozitivului, va avea caracterul unei *căi extraordinare de atac* ³⁾.

3) Că dreptul de contestațiune al părții e un drept distinct de acela de recurs, ori de câte ori motivele de contestațiune, chiar de ordine publică, necesită o examinare în fond, de oarece Curtea de Casație după principiile generale judecă *hotărârea nu pricina însăși*, și deci motivele întemeiate pe viții de formă nu pot fi primite, dacă nulitatea invocată nu reese limpede «*nettement*», cum se exprimă Crépon), din examinarea hotărârei.

De altfel, în practică, partea va preferi totdeauna calea contestațiunii, care e mai expeditivă și mai conformă cu principiul de celeritate pus de legea burselor.

George Iuliu

1) Cas. s. unite, 27 Martie 1908, C. Jud. 20 | 908.

2) Cas. II, 13 Ianuarie 1912 C. Jud. No. 12 Febr. 1912, Apel Iași S. II, 26 Martie 1914. Dreptul No. 13 |

1) Cas. I. 16 Februar 1901. Bul. 205.

2) Cas. III dec. 1522 din 28 Decembre 1921.

3) Cas. I, 30 Martie 1921, Pand. Rom. C. 4, I p. 140.

Recepția Profesorului Cesare Vivante

Cu ocazia recepției ce i s'a făcut în Palatul de Justiție, ilustrul profesor a fost salutat în numele magistraților, de d-l Gr. Phérékyde, consilier la Curtea de apel, prin următoarea frumoasă cuvântare.

Illustre Maître,

Les juges qui entendent si souvent résonner votre nom fameux, dans l'éclat des controverses, apprenant que le professeur célèbre, que l'auteur ardent était venu à Bucarest et qu'ils auraient le rare bonheur de le voir enfin et de l'entendre lui-même, ces juges ont senti sur leurs sièges une impatience légitime. Ils ont suspendu leurs séances, comme faisait jadis maint disciple quand passait un cortège où ils savaient que brillerait un de leurs maîtres: les juges se sont levés et ils sont venus saluer à son passage un prince de la science juridique, le roi vivant du droit commercial italien, le professeur Cesare Vivante.

L'Italie! Quel nom éveillerait plus de souvenirs continus, pour un Latin, pour un Roumain? — Le même sang, vingt siècles passés, se retrouve côte à côte sur le champ de bataille le plus grand de l'Histoire, et fait triompher le même droit, à Vittorio Veneto comme à Mărășești.

Lorsqu'un grand personnage visite un pays ami, qu'il le veuille ou non, il est toujours en ambassade. Vous êtes aujourd'hui, Monsieur, un grad ambassadeur: Vous représentez l'Italie et son Histoire, le Droit et ses origines, la Science du droit moderne et ses victoires.

Ainsi que Bologne, où éclate de nouveau, comme au printemps précoce de la Renaissance, le merveilleux bourgeois du droit romain, dans une efflorescence qui ne doit pas finir, Venise, qui vous a vu naître, Monsieur, Venise, la dernière... aujourd'hui l'avant dernière (c'est toute votre guerre) à conquérir sa liberté dans la grande unité italienne, évoque un prestige qui doit vous être particulièrement cher.

C'est qu'en effet, l'un des berceaux du droit commercial, le plus grand peut-être, se trouve être justement cette République vénitienne qui élaborai, dans le travail patient de son industrieux calcul, comme dans l'élégance d'une civilisation dont elle ouvrait la marche, le tissu quotidien de la même étoffe, où vous ajoutez, Monsieur, vos dessins hardis et vos magnifiques broderies, ce tissu ancien, vénérable, dont la trame est faite des besoins, des coutumes, des aspirations, du commerce.

Quand des bords de la lagune, les vaisseaux hardis laissaient claquer leurs voiles au vent de toutes les mers, ce n'était pas seulement la richesse de leur cargaison, c'était toute la prestance, toute la primauté vénitienne, que leur pavillon défendait et promenait dans le monde.

Le feu sacré du droit brille toujours à Venise; vous en av z, Monsieur, porté le flambeau à Rome, pour, de votre chaire être vu de plus loin.

Non content que le droit commercial italien inspire les législateurs de tous pays la Roumaine adoptant en entier votre code, la passion constante du droit vous défend toujours, illustre Maître, de demeurer attaché au port. Pilote avisé des courants que produisent les souffles nouveaux de la vie juridique,

ainsi que la mer, innombrable et éternellement nouvelle, vous ne vous laissez pas d'apprêter, tout comme les anciens Vénitiens, des voiles toutes neuves, pour cingler au vent du large, vers des conquêtes juridiques toujours nouvelles.

À fin que ce salut de la magistrature roumaine ne retarde pas le grand honneur et le gentil plaisir d'entendre, dans sa belle langue, le représentant de l'âme elle-même du droit italien, permettez-moi seulement, Maître illustre, de dire:

E viva il Professore Cesare Vivante! E viva l'Italia!

JURISPRUDENȚA ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

SECȚIA III

Audiența de la 28 Septembrie 1921

Președenția D-lui D. G. Tâzläuanu, președinte

PATENTA.—SOC. ÎN NUME COLECTIV.—COASOCIAȚIUL.—ART. 1 ȘI 11 DIN LEGEA PATENTELOR.

Dacă prin art. 11 din legea patentelor se reduce la jumătate patenta celui de al doilea asociat într'o societate în nume colectiv, aceste dispozițiuni își au aplicarea numai când e vorba de o societate legal constituită, iar nu și atunci când e vorba de o asociațiune de fapt ne legal constituită, când fie care dintre copărtași are a fi impus la patentă, nu pe baza art. 11 ci pe baza art. 1 din legea patentelor.

No. 696.—Casată, în urma recursului făcut de Ministerul de Finanțe, decizia cu No. 185 | 920 a Comisiunii de apel din județul Ialomița.

Curtea deliberând,

Asupra motivului de recurs:

„Abuz de putere din partea comisiunii de apel, prin aceea că a nesocotit dispozițiunile art. 1 și 11 din legea patentelor cari prevăd că trebuie să plătească oricine exercită un comerț, industrie sau profesiune și că în asociațiile în nume colectiv șeful se impune la patenta întreagă și asociații la patenta pe jumătate a dreptului fix, la care a fost impus șeful”.

„În cazul de față, frații: Nicu, Constantin și Spiru Grigoriade luând în arendă moșia d-lui N. M. Popescu, au constituit o asociațiune în nume colectiv cu caracter industrial în scopul de a exploata moși, toți asociații prin exploatarea ce fac tind a realiza beneficii, așa că toți intră în prevederile art. 1 din legea patentelor, și întrucât legile fiscale sunt de strictă interpretare și intența legiuitorului este să plătească patentă toți cari exercită un comerț, industrie sau profesie, greșit comisiunea de apel a acordat o scutire de patentă unei categorii de profesioniști, pe care legiuitorul n'a dat-o decât aceluia enunțați la art. 12 din lege.

Curtea deliberând,

Având în vedere ca după principiul general al art. 1 din l g a patentelor, oricine exercită un comerț, industrie sau profesiune, urmează a plăti darea patentei conform tabeli anexate la l g ;

Că, dacă prin art. 11 din aceeași lege se reduce la jumătate patenta celui de al doilea coasociat într'o societate în nume colectiv, aceasta nu însemnează că într'o societate de fapt, care adică nu e legal constituită, al doilea asociat să nu plătească jumătatea de patentă prescrisă de l g , și să fie dispensat de orice dare, sub cuvânt că nu e vorba de o societate în nume colectiv ;

Că, în acest caz, cel de al doilea coasociat, intrucât și el exercită un comerț, are a fi impus la patentă, nu prin aplicarea art. 11, de oarece nu e vorba de o societate în nume colectiv, ci pe baza art. 1 din legea patentelor, această lege nescutind prin nici o dispozițiune formală pe cei de al doilea copartăș într'o asociațiune de fapt, orice caracter juridic ar avea; Că, numai prin violarea textelor și principiilor mai sus arătate, Comisiunea de apel a putut dispensa de patentă pe intimat, ca al doilea copartăș într'o asociațiune de fapt pentru luarea în arendă a unei moșii;

Că dar recursul este întemeiat și urmează a se admite;

Pentru aceste motive, casează.

CURTEA DE APEL DIN IAȘI

SECȚIA II

Audiența de la 28 Noembrie 1921

Președenția D-lui M. D. Patron, președinte

Emil Emandi și alții cu Elena C. Emandi

SUCCESIUNE.—VĂDUVĂ.—DREPTUL DE OPTIUNE ÎNTRE ALIMENTE ȘI VENITUL DOTEI.—DACĂ EXCLUDE DREPTUL VĂDUVEI ÎN ZESTRE DE A CERE ALIMENTE.—ART. 1273, 1278 ȘI 1279 C. CIVIL.

SUCCESIUNE.—VĂDUVA.—INTERZICEREA CUMULULUI ÎNTRE ALIMENTE ȘI VENITUL DOTEI.—DACĂ IMPLICĂ ȘI INTERZICEREA CUMULULUI ÎNTRE ALIMENTE ȘI DREPTUL DE SUCCESIUNE.—ART. 1279 C. CIVIL.

SUCCESIUNE.—DREPTUL VĂDUVEI LA ALIMENTE.—CREANȚĂ ALIMENTARĂ.—DACĂ POATE ATINGE REZERVA.—ART. 1279 C. CIVIL.

1) Opțiunea impusă văduvei sărace prin dispozițiunile art. 1279 c. civil, nefiind de cât o dispozițiune de echitate destinată să împedice cumulul alimentelor cu venitul zestrei, nu poate implica excluderea văduvei fără zestre de la dreptul de alimente care îi este recunoscut în baza acestui text de lege.

2) Dacă prin dispozițiunile art. 1279 c. civil se interzice văduvei cumulul alimentelor cu venitul dotei, nu se poate de aci deduce, că se interzice și cumulul alimentelor cu dreptul de succesiune în averea bărbatului, pe care îl ar avea fie în virtutea legii, fie în virtutea unui testament, intrucât decăderile de drepturi fiind de strictă interpretare nu pot fi întinse și aplicate la alte cazuri, decât acele anume prevăzute de lege.

3) Dreptul văduvei la alimente, fiind un drept de creanță acordat de lege, este o sarcină a întregii succesiuni și deci nu poate atinge întru nimic rezerva moștenitorilor de sânge.

No. 128 — Admisă în parte opoziția făcută de către Emil Emandi, Lucia Gr. Vericeanu și Gr. Vericeanu în contra deciziei cu No. 8 din 7 Februarie 1921, dată în proces cu Elena C. Emandi.

Curtea,

Având în vedere opoziția făcută de Emil Emandi, Lucia Gr. Vericeanu și Gr. Vericeanu, cei doi dintâi în calitate de fii și moștenitori ai def. C. Emandi, iar cel din urmă în calitate de soț și uzufructuar legal, în contra deciziei acestei curți No. 8 din 7 Februarie 1921; că, prin această deciziune, Curtea respingând ea nesuștinut apelul oponentilor, a admis apelul intimatei Elena C. Emandi în contra sentinței trib. Fălciu No. 255 din 17 Decembrie 1910, a reformat această sentință, a admis în totul acțiunea intimatei așa cum a fost formulată la prima instanță și a obligat pe oponenti să-i plătească suma de 54.000 lei cu titlu de alimente, îmbrăcăminte și locuință în cursul anului de doliu, plus 1000 lei cheltuieli de judecată; că, prin opoziția de față, această acțiune este repusă în discuție.

Având în vedere concluziunile orale și scrise ale părților și actele de la dosar;

Având în vedere că din toate acestea se constată că, la 17 Mai 1919, încetând din viață C. Emandi, proprietar din Huși, a lăsat o avere de peste opt milioane, iar ca moștenitori pe copiii săi din prima căsătorie, Emil Emandi și Lucia Gr. Vericeanu, părții din proces, și pe soția sa din a doua căsătorie, Elena C. Emandi, reclamantă, pe care, prin testamentul său, a instituit-o legatară universală asupra părții disponibile; că, la 30 Mai 1919, Elena C. Emandi a chemat în judecată înainta Trib. Fălciu pe Emil C. Emandi și pe Lucia Gr. Vericeanu, în calitate de moștenitori ai def. C. Emandi, și pe Gr. Vericeanu, în calitate de soț și uzufructuar legal al averii dotale a soției sale, spre a fi obligați a-i plăti suma de 54.000 lei cu titlu de alimente în cursul anului de doliu, și anume 15.000 lei pentru vestimentele de doliu, 3.000 lei pentru locuință și 36.000 lei pentru alimentele propriu zise, lămurind, în cursul debaterilor, că această sumă reprezintă numai cele $\frac{2}{3}$ din creanța alimentară, cari privesc pe părți, restul de $\frac{1}{3}$ urmând a fi suportat de dânsa, în calitate de legatară universală;

Având în vedere că reclamanta își întemeiază acțiunea pe disp. art. 1279 c. civ., că părții se opun la admiterea acțiunii, pentru motivele explicate mai jos;

Având în vedere că, în primul rând, oponentii susțin că dreptul de alimente nefiind acordat văduvei înzstrate decât sub condiția de a opta între alimente și venitul zestrei, implicit este refuzat văduvei înzstrate — cum este reclamanta — care nu poate exercita această opțiune;

Considerând că în dreptul lui Justinian (L. Unic. § 7. C. De rei uxori Act.) și în vechiul drept francez (țările de drept scris, unde se aplicau regulile dreptului roman și se conservase regimul dotal), moștenitorii bărbatului aveau un termen de grație de un an, din ziua desfacerii căsătoriei prin moartea acestuia, pentru restituirea zestrei și a veniturilor ei, fiind obligați, în schimb, a procura văduvei întreținerea în cursul acestui termen; că, redactorii codului Napoleon, ocupându-se de această materie, au menținut termenul de un an, dar numai pentru restituirea ca-

pitalului dotal (art. 1565 c. civ. fr.), declarând, în ce privește veniturile, că ele sunt de drept datorite de moștenitori din ziua desfacerii căsătoriei (art. 1570 al. 1 c. civ. fr.); că însă, de oarece venitul dotal, putea să fie neîndestulător pentru întreținerea văduvei, dânsii i-au acordat și dreptul de alimente din succesiunea barbatului, lăsându-i facultatea de a alege, potrivit interesului său, între alimente și venitul dotal, fără a le putea cumula (art. 1570 al. 2 c. civ. fr.); ca aceste dispozițiuni au trecut fără nici o modificare în art. 1273, 1278 și 1279 ale codului civil român;

Considerând că, din expunerea de mai sus, rezultă că dreptul la alimente în contra succesiunii barbatului n'a fost acordat văduvei înzestrată în schimbul venitului zestrei sale, de care s'ar folosi succesiunea; că, în adevăr, pe de o parte, acest venit ar putea fi redus la o sumă minimă, cece ar exclude orice idee de compensațiune, iar pe de alta, dreptul la alimente i-a fost acordat tocmai în vederea eventualității unui venit neîndestulător; că, motivul legiuitorului, un motiv de echitate și în același timp de respect pentru memoria defunctului, a fost ca văduva să nu se găsească, a doua zi, după moartea soțului său, în luptă cu greutățile vieții și să poată trăi cel puțin pe timpul cât îi poartă doliul, în aceleași condițiuni ca mai înainte; că, acest motiv se aplică cu atât mai mult văduvei neînzestrată, care, pe lângă că a contribuit cu munca ei, după cum egalitatea a contribuit cu zestrea ei, la formarea averii barbatului, se mai găsește și în lipsă; că, opțiunea împusă văduvei înzestrată, nefiind decât o dispozițiune de echitate, destinată să împiedice cumulul alimentelor cu venitul zestrei, nu poate implica excluderea văduvei fără zestre de la dreptul la alimente; că, dar, nimic nu se opune ca acest drept să-i fie recunoscut în baza art. 1279 c. civ., fie pe cale de analogie (ubi eadem ratio, ibi idem ius), fie printr'un argument a fortiori, cu atât mai mult cu cât el i-a fost deja recunoscut în parte de doctrină și jurisprudență în ce privește locuința și vestmintele de doliu;

Având în vedere că, în legătură cu acest motiv de drept, se mai obiectează că, acordându-i-se dreptul la alimente, văduva neînzestrată ar fi mai avantajată decât cea înzestrată, de oarece, pe când legea interzice acesteia din urmă cumulul alimentelor cu venitul zestrei, ar permite celei dintâi, fie cumulul alimentelor cu dreptul de succesiune acordat de art. 684 c. civ. în cazul când ar fi saracă, fie cumulul alimentelor cu venitul averii parafernale, în cazul când ar fi bogată;

Considerând că, ceea ce legiuitorul a înțeles să interzică văduvei înzestrată, este numai cumulul a două creanțe—alimentară și de venituri—in contra succesiunii barbatului; că, însă, afară de această restricțiune, văduva înzestrată, ca și cea neînzestrată, poate cumula alimentele cu venitul averii sale parafernale sau cu dreptul de succesiune, în cazul când ar fi instituită legatară prin testamentul soțului său; că, de altfel, împrejurarea că văduva neînzestrată poate avea avere parafernala sau un drept de succesiune abintestat în averea soțului său, dacă ne-ar putea îndreptăți să recunoaștem instanțelor judecătorești o largă facultate de apreciere în ce privește quantumul creanței alimentare, în nici un caz nu ne poate autoriza să refuzăm dreptul la alimente văduvei neînzestrată care n'ar avea nici un fel de avere sau n'ar

putea moșteni nimic din cauză că, nefiind rezerva-tară, ar găsi partea disponibilă a succesiunii soțului său epuizată prin liberalitățile făcute de cănsul altor persoane; că, dar, prima obiecțiune a oponentilor este, din toate punctele de vedere nefundată;

Având în vedere că, în al doilea rând, oponentii obiectează că reclamanta, având și calitatea de legatară universală nu poate cumula alimentele cu dreptul de succesiune, acest cumul fiindu-i interzis de art. 1279 c. civ.;

Considerând că, după cum am arătat, prin citatul text legiuitorul nu înțelege să interzică văduvei căsătorite sub regimul dotal, decât cumulul alimentelor cu venitul zestrei sale; că, din această dispozițiune, bazată pe motive de echitate, nu se poate conchide la interzicerea cumulului alimentelor cu dreptul de succesiune în averea barbatului, fie în virtutea legii, fie în virtutea unui testament; că, de altfel, decăderile de drepturi fiind de strictă interpretare nu pot fi întinse și aplicate la alte cazuri, de cât acele anume prevăzute de lege; că, prin urmare, și această obiecțiune este nefundată.

Având în vedere că oponentii mai susțin că, prin cumulul alimentelor cu legatul ce i s'a lăsat prin testament, reclamanta ar atinge rezerva moștenitorilor de sânge;

Considerând că dreptul văduvei la alimente, este un drept de creanță, acordat de lege (comp. actualul art. 205 din c. civ. fr.); că, având acest caracter, el este o sarcină a întregii succesiuni și, ca atare, este suportat nu numai de moștenitorii rezervați, ei și de legatari (nemo liberalis, nisi liberatus); că, numai după achitarea tuturor sarcinilor și datoriiilor succesiunii, printre care și a creanței alimentare, poate fi vorba de formarea masei successorale și de determinarea rezervei și a părții disponibile; că, deci, această creanță alimentară nu poate întru nimic atinge rezerva moștenitorilor de sânge—in speță a oponentilor—astfel că nici această obiecțiune a lor nu este mai întemeiată decât celelalte.

Având în vedere că, în fine, oponentii pretind că dreptul reclamantei la alimente n'ar fi prin nimic justificat, de oarece având un important legat prin testament și fiind și proprietara caselor în care locuiește, dânsa ar fi bogată;

Considerând că reclamanta, deși instituită legatară universală prin testamentul soțului său, totuși până acum n'a putut intra în posesiunea acestui legat din cauză că oponentii au atacat testamentul în nulitate pentru captațiune, sugestiune și alte motive; că, împrejurarea că locuiește în casa dăruită de soțul său în timpul vieții, nu-i poate ridica dreptul la alimente, pretențiunea oponentilor ca reclamanta să-și vândă ori să-și închirieze casa spre a-și procura mijloacele de existență, nefiind serioasă; că, nu s'a dovedit cu nimic ca, în afară de această casă, dânsa ar mai avea vre-o altă avere personală; că, de altfel, este unanim admis în doctrină și jurisprudență că lipsa de mijloace a văduvei nu se apreciază în mod absolut, ci în mod relativ, adică în raport cu pozițiunea ei socială și cu valoarea succesiunii barbatului; că, din acest punct de vedere examinată chestiunea, este cert că reclamanta nu dispune de resursele necesare spre a-și asigura o existență în condițiunile cerute de situațiune-

nea pe care a avut-o în timpul căsătoriei cu soțul său, om de mai multe ori milionar; că, dar, această ultimă obiecțiune urmează de asemenea a fi înlăturată ca fără temei.

Considerând că reclamanta Elena C. Emandi, recunoaște că locuște în casa conjugală și că această casă este proprietatea sa; că, astfel, scopul legii, care este tocmai ca văduva să nu părăsească domiciliul conjugal, sau cel puțin să-și aibă locuința asigurată în timpul anului de doliu, se găsește îndeplinit; că, dar, capătul de cerere relativ la habitațiune urmează a fi respins;

Considerând că din certificatul Administrației Financiare Falciu cu No. 17409/921, se constată că succesiunea def. C. Emandi, a fost evaluată de fisc la 8.600.644 lei; că, față cu valoarea succesiunii, Curtea, apreciind, găsește că suma de 40.000 lei este suficientă pentru alimente și vestimentele de doliu; că, dar, în ce privește aceste două capete de cerere, pretențiunile bănești formulate prin acțiune urmează a fi reduse la suma de mai sus.

Pentru aceste motive, redactate de d-l Consilier C. Vârgolici, admite în parte opoziția.

Semnați: M^l D. Patron, C. A. Gorgos, C. Vârgolici, C. Macri.

TRIBUNALUL ILFOV S. II Com.

Audiența dela 25 Octombrie 1920

Președenția D-lui Paul Rătescu, judecător

Oscar Suter cu Armand Popper și alții

CAMBIE.—SEMNAREA EI DE CĂTRE UN MINOR CA EMITENT.—EFECTELE ACESTEI OBLIGAȚIUNI.—ART. 1, 10 ȘI 11 COD. COM.

Cambia constituind un act de comerț, pentru emiterea căreia, potrivit art. 11 din cod. comercial, minorul trebuie să îndeplinească formalitățile cerute de art. 10 din același cod, urmează că este nevalabilă și are a fi respinsă ca atare acțiunea cambială îndreptată în contra unui minor care n'a satisfăcut condițiunile cerute de aceste texte de lege la emiterea cambiei.

No. 857.—Respinsă ca nefundată acțiunea intentată de Oscar Suter în contra lui Armand Popper și Fany Popper.

S'ar ascuitat d-nii avocați Bally pentru reclamant și Leopold Stern pentru părăți.

Tribunalul,

Având în vedere acțiunea d-lui Oscar Suter prin care chiamă în judecată pe Armand Popper ca acceptant și pe Heinrich Popper și Fany Popper ca garanți, pentru a fi obligați solidar la plata sumei de 14.000 lei pe baza poliței protestată la 2 Sept 1920, plus procente și cheltuieli de judecată;

Având în vedere că reclamantul cerând admiterea acțiunii pe baza poliței ce o prezintă, părății se opun în primul rând pe motiv că Armand Popper e minor după cum dovedește cu extractul de naștere No. 800 din 1900 eliberat de Primăria Com. București;

Având în vedere că reclamantul susține că extractul de naștere nu face dovada că este al acceptantului, de oarece poartă numele de Martin Armand Popper, ceea ce nu e tot una cu Armand Popper, și că, în ori ce caz nu poate invoca minoritatea dacă nu face povada că a fost lezat;

Având în vedere că din extractul de naștere înfățișat de părătul Armand Popper se constată că acesta fiind născut la 24 Noembrie 1900, a fost minor în momentul semnăturii cambiei la 25 Maiu 1920;

Având în vedere că obiecțiunea reclamantului că extractul de naștere poartă numele de Martin Armand Popper, care nu e al acceptantului, de vine neîntemeiată de oarece deși în extractul de naștere se află trecut trei nume de botz Martin, Armand și Isac, totuși din cuprinsul actului se constată că acesta este fiul lui Fanny Popper, al doilea părăt în proces, care semnează în dosarul cambiei, ceea ce învederează în deajuns că extractul de naștere este al părătului Armand Popper;

Că deci fiind constatat că numitul este minor, urmează a vedea efectele obligațiunilor sale ce și-a legat prin cambie ca emitent;

Considerând că potrivit art. 10 c. com., se permite minorului a continua comerțul cu îndeplinirea următoarelor condiții: 1) să aibă cel puțin 18 ani; 2) să fie emancipat; 3) să fie autorizat și 4) autorizarea să fie afișată, transcrisă și publicată;

Considerând că art. 11 c. com. prevede că dispozițiunile articolului precedent sunt aplicabile minorului emancipat necomerciant pentru actele pe care legea le consideră ca fapte de comerț;

Considerând că, după dispozițiunile art. 3 alin. 14 c. com., cambiile se consideră ca fapte de comerț;

Că, în speță, fiind vorba de o cambie semnată de un minor, urmează a aplica dispozițiunile de mai sus după care trebuie a se îndeplini formalitățile prescrise de art. 10 c. com.;

Considerând că întrucât în codul de comerț nu se prevede o sancțiune în cazul neîndeplinirii acestor formalități în ce privește valoarea actelor săvârșite în asemenea condițiuni, chestiunea cată a fi rezolvată după principiile din dreptul civil potrivit art. 1 c. com.;

Considerând că, după aceste principii, minorul obligat are 2 acțiuni: în rescindare pentru leziune și o acțiune în anulare;

Considerând că doctrina a stabilit că prima acțiune o are minorul pentru actele pe care le-a făcut singur și a fost lezat, acte pe care putea să le facă tutorul singur; iar cea de a doua, în anulare, când a făcut acte pentru care legiuitorul a prevăzut anume formalități, ca autorizarea consiliului de familie, etc.;

Că așa fiind, cambia constituind un act de comerț pentru care minorul, potrivit art. 11 din c. com., urma să îndeplinească formalitățile prevăzute de art. 10 c. com. și pe care nu se contestă că nu le-a îndeplinit, este nevalabilă și ca atare acțiunea în contra minorului Armand Popper pe baza acestei cambii e neîntemeiată.

Pentru aceste motive, redactate de d-l judecător Paul Rătescu, respinge acțiunea.

(semnați) Paul Rătescu, I. Curtovici.